
Jurij Fikfak
Oblikovanje informacijskega sistema
Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848
(na podlagi pilotske faze)¹

Decembra 1990 je bil v Radovljici, v prostorih izobraževalnega centra Intertrade ITS, organiziran seminar o programu KLEIO. Na njem so bile predstavljene možnosti in način dela s programsko opremo za upravljanje velikih podatkovnih zbirk in za obdelavo slikovnega gradiva, in deloma možnosti kartografske obdelave. Na tej osnovi je nastala ideja, da bi gradivo Göthove topografije vnesli v računalnik in ustvarili veliko podatkovno zbirko, obogateno še z drugimi viri. Inicijativa, da bi digitalizirali vse vire in jih napravili dostopne širšemu krogu uporabnikov, je privedla do vprašanja o potrebi oblikovanja informacijskega sistema na konkretnem gradivu iz prve polovice 19. stoletja.

1. V prvi polovici 19. stoletja sta na Slovenskem nastali dve veliki monumentalni deli, dva velika korpusa, ki omogočata videti široko, etnološko, historično in geografsko podobo Slovenije v tem času, predvsem na Štajerskem.

Prvo monumentalno delo je Franciscejski kataster; natančen in temeljit zapis geografskih dejstev (lastninskih razmerij, rabe zemlje itd.), ki se še danes uporablja v komaj spremenjeni obliki. (O tem podrobneje in natančneje v članku Karla Natka, ki sledi temu orisu).

Veliko zanimanja je zbudila širina in različnost gradiva iz štajerskega deželnege arhiva v Gradcu (Avstrija), znanega kot Göthova serija (topografija). Slovenski del je dostopen v obliki fotokopij v Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Göthova topografija je nastala na pobudo nadvojvode Janeza in z velikimi prizadevanji njegovega tajnika dr. Georga Götha. Razposlala sta 6 vprašalnic na različne upravne urade. Rezultati so bili predstavljeni v dveh knjigah (1840, 1841), ki pa sta zajeli le odgovore za nemško govoreči del Štajerskega. Področji Maribora in Celja nista bili upoštevana. Po 150 letih je Niko Kuret pripravil slovensko redakcijo in kompilacijo

---

1 Besedilo je nastalo na osnovi referata in posterske predstavitve projekta na mednarodnem srečanju New Computer-Based Technologies in History Research and Teaching (11.-14.6.1992) v Užgorodu (Ukrajina).

(Kuret 1985, 1987, 1989). V štirih snopičih (četrti je pripravljen za tisk) je od 505 naselij (znotraj današnjih meja Slovenije) obdelanih 130 naselij.

Širina in raznovrstnost gradiva omogočata dva obsega obdelave, ki določata vprašanja vsebine in časovnih dimenzij izdelave tega dela informacijskega sistema:

Pri obdelavi celotnega gradiva je pri Göthovi topografiji:

- potrebno misliti na nadaljevanje s slovensko kompilacijo,
- preučiti možnosti nemške kritične izdaje,
- nujno angažirati večje število sodelavcev,
- mogoč realizirati nalogo izključno kot dolgoročno.

Drugačen, v krajšem času izvedljiv obseg pomenijo izbrana (po teoretičnem vzorčenju, prim. Strauss 1991: 35-50, 70-71) naselja, ki omogočajo:

- mikroštudije, monografije, v katerih so upoštevani vsi možni viri (etnološki, zgodovinski, umetnostnozgodovinski, literarni idr.),
- veliko možnosti za t.i. hypertext aplikacijo in definicijo informacijskega sistema,
- na izbranih primerih preučiti probleme same zasnove akcije (vprašanj in odgovorov),
- testirati oblikovanje podatkovne zbirke ter kvaliteto in obliko vnešenih podatkov. Pri tem je treba ločiti raven podatka in dokumenta.

2. Izhodišča oblikovanja informacijskega sistema so:

Odnos do virov: Gre za načelno stališče, da so podatki sveti, mnenje o njih pa svobodno (Doorn 1992: 20).

- Gre na eni strani za virom zvesto usmerjeno raziskovanje (Source-oriented research).
- Viri govorijo, raziskovalcu je naložena dolžnost, razumeti in interpretirati perspektivo in okvir, znotraj katerega so bili zapisani, horizont, ki ga sporočajo; katere ravni zapisa o življenju v naselju poudarjajo in katere brišejo.

Tako je pri Göthovi topografiji v relaciji vprašanje-odgovor možno s kvalitativno vsebinsko analizo, npr. s strukturirano formalno sintaktično in semantično, pa tudi tipološko (Mayring 1990), ugotoviti, koliko sta si podobi sveta anketarja in pisca po odgovorih podobni, koliko je okvir odgovora določen z vprašanjem in v kateri smeri je vprašanje dovoljevalo ali omogočalo samostojno definicijo podobe sveta.

Pritegnitev vseh dostopnih virov omogoča večplastno podobo nekega časa in odpira prostor za interdisciplinarne obravnave:

- Besedila poleg vprašanj in odgovorov v Göthovi topografiji torej tudi razne kronike (župnijske, šolske), potopisi ipd.
- Statistični viri - različne vrste registrov (krstna, poročna, mrliška in družinska knjiga, cenilni operati idr.).
- Kartografski - karte franciscejskega katastra, vojaške karte s konca 18. stoletja ipd.
- Vizualni - vedute, grafike, slike.

Zgornja razdelitev zahteva naslednje glavne programske rešitve, ki v veliki meri že same po sebi določajo konceptualno raven horizonta oziroma perspektive, znotraj katere lahko pričakujemo rezultate:

a) Raven besedil:

Potreba po programski opremi OCR (Optical Character Recognition) za vnašanje tiskanih besedil v računalnik in programu StanFEP (Homann 1990) za standardno preoblikovanje podatkov v podatkovne zbirke.

Analiza besedil poteka na dveh ravneh:

- Kvalitativni s pomočjo programov kot so ATLAS/ti (Muhr 1990), AQUAD, Ethnograph, HyperQual (Tesch 1992) idr. Pri tem je analiza predvsem usmer-

jena na podobo sveta in na relevantni sistem, ki ju posreduje gradivo. Eden ciljev te analize je s pomočjo kodiranja in odkrivanja ključnih kategorij odkriti teorijo, ki jo pisec implicira pri pisanju in oblikovanju besedila (Strauss 1991, Tesch 1992). Posebej program ATLAS/ti je primeren za definiranje in komentar vsake ravni, na kateri se nahajamo (raven hermenevtične enote, primarnega besedila, citata, kode, memo polja, mreže relacij med kodami, med citati itd.).

- Kvantitativni, npr. s pomočjo programa KLEIO (Thaller 1991), pri kateri je osrednji problem, preveriti teorije, pridobljene s kvalitativno analizo. Program KLEIO omogoča zelo natančno preiskovanje velikih, hierarhično oblikovanih podatkovnih zbirk.

b) Registri (oseb, družin, davčni ipd.) omogočajo npr. s pomočjo programov KLEIO (Becker 1989) in CensSys (Oldervoll 1992) rešitev vprašanj o migracijah, endo- ali eksogamni podobi naselja, lastninskih razmerjih, socialni strukturi itd.

c) S pomočjo ustreznega geografskega informacijskega sistema (npr. ARC/INFO, GRASS) lahko med drugim kartiramo migracije, določamo lastninska razmerja ipd. (o drugih problemih podrobneje članek Karla Natka).

č) Analiza vizualnega gradiva zahteva najprej digitalizacijo gradiva (npr. z diascanerjem Microtek in programom PhotoStyler), nato njegovo obdelavo in vključitev v podatkovno zbirko (s pomočjo programa KLEIO in Image Assistanta).

Potrebe po strojni opremi so naslednje:

Obdelavo besedil in statističnih virov je v začetni fazi moč realizirati na malo bolj solidnem PC-ju (386 ali 486 z 8Mb RAM-a in okrog 400Mb velikim trdim diskom); za geografski informacijski sistem in za obdelavo slikovnega gradiva pa je potrebna po ena delovna postaja. Za slednje (slikovno gradivo) je zaradi kompatibilnosti z razvijalci programske opreme v drugih znanstvenih ustanovah potrebna delovna postaja IBM RS 6000.

3. Navedeno daje vedeti, da problemov informacijskega sistema ni moč ustrezno realizirati le znotraj ene stroke niti zgolj znotraj humanistike. Programi in projekti, ki jih je bilo moč videti na 7. mednarodnem kongresu Združenja za zgodovino in računalništvo (Association for History and Computing) v Bologni konec avgusta letos, kažejo, da je povsem normalno sodelovanje informatikov, računalnikarjev, zgodovinarjev, sociologov, umetnostnih zgodovinarjev, geografov, etnologov idr.

Teza o interdisciplinarnosti je bila ključna že za pilotsko fazo, ki smo jo konec leta 1991 (gl. seznam prezentacij) z dodatno pomočjo Ministrstva za znanost in tehnologijo in podjetja Intertrade ITS realizirali v Inštitutu za slovensko narodopisje z intenzivnim sodelovanjem in pomočjo Zgodovinskega inštituta »Milka Kosa« (Janez Šumrada), Geografskega inštituta »Antona Melika« (Karel Natek), Umetnostnozgodovinskega inštituta »Franceta Steleta« (Emilijan Cevc) - vse znotraj Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. Pri analizi slikovnega gradiva je sodelovala Mojca Uršič. Demonstracija je bila razvita in testirana v Kremsu, v Institutu für Realienkunde des Mittelalters und der frühen Neuzeit Avstrijske akademije znanosti (Gerhard Jaritz, Barbara Schuh). Na sami promociji pa so svoj pogled prispevali nekateri raziskovalci z Instituta für Volkskunde iz Gradca (Elisabeth Katschnig-Fasch) in Ivan Stopar. Pokazalo se je, da šele več pogledov omogoča diskusijo o problemu virov (vrednotenje slikovnega, besedilnega, kartografskega gradiva).

Primerjava s projekti (gl. seznam podobnih aktivnosti) pokaže, da zelo različni tipi virov (v obliki besedil, slik, kart) zahtevajo specialiste za vsako aktivnost. Izhodišče timskega dela je, da mora ekspert vsake stroke (etnolog, zgodovinar, umetnostni

zgodovinar, geograf) upoštevati vse vrste razpoložljivih virov in glede na metodološke vidike stroke vzpostaviti novo podobo raziskovanega časa.

4. Raba računalnika v povezavi s pomočjo novih reprezentacijskih tehnik besedil, kart, slik, je tudi del, ki odloča o metodološkem raziskovanju (kval- ali kvantitativne analize vsebine). Eden najpomembnejših problemov tu je oblikovanje podatkovne zbirke. Pri oblikovanju podatkovne zbirke imamo v mislih vsaj naslednje tri cilje:

- Varovati izvirno gradivo (po digitalizaciji originala je načeloma nepotrebno ponovno listanje) - o tem je poučen projekt Computerisation Project for the ›Archivo General de Indias‹ (González 1992), ki so ga realizirali arhivarji v Španiji ob 500-letnici odkritja Amerike, in obsega vse rokopisno gradivo do osamosvojitve Združenih držav Amerike.

Eden pomembnih problemov bo v najbližji prihodnosti ogromno slikovnega gradiva relativno kratke obstojnosti (diapozitivi, video idr.). Eden namenov je, ohraniti čimbolj zvesto podobo izvirnika. Pri tem je eden glavnih problemov prostor (spominke kapacitete trdih diskov, kar bomo reševali s tehnologijo DAT, CD-ROM, magne-tooptičnega diska (RW), videodiska ipd.

- Digitalizirano gradivo je dostopno za vse oblike obravnave (iskanje vzorcev, štetje, iskanje tipologij, možna je računalniško podprta kvalitativna ali kvantitativna analiza ipd.).
- Podatkovna zbirka bo najprej dostopna znotraj mreže raziskovalcem samim, kasneje pa bodisi v obliki dostopa do mreže bodisi kot CD oz. laserski disk znanstvenikom v izvorni ali širši javnosti v poljudnejši obliki.

Eden od stranskih ciljev informacijskega sistema je razvijati mednarodne in institucionalne povezave z viri, ki so dostopni nemško govorečim raziskovalcem.

Udeležba na sejmu informatike INFOS91 je bila v računalniški javnosti (gl. poročilo o INFOS-u v Mojem mikru, januar 1992) deležna pohvale. Posterske predstavitve in prispevki v Salzburgu (januar 1992) in Užgorodu (junij 1992) pa so pokazali velik interes tuje strokovne javnosti.

Ustanove, ki so doslej sodelovale pri realizaciji pilotske faze, so:

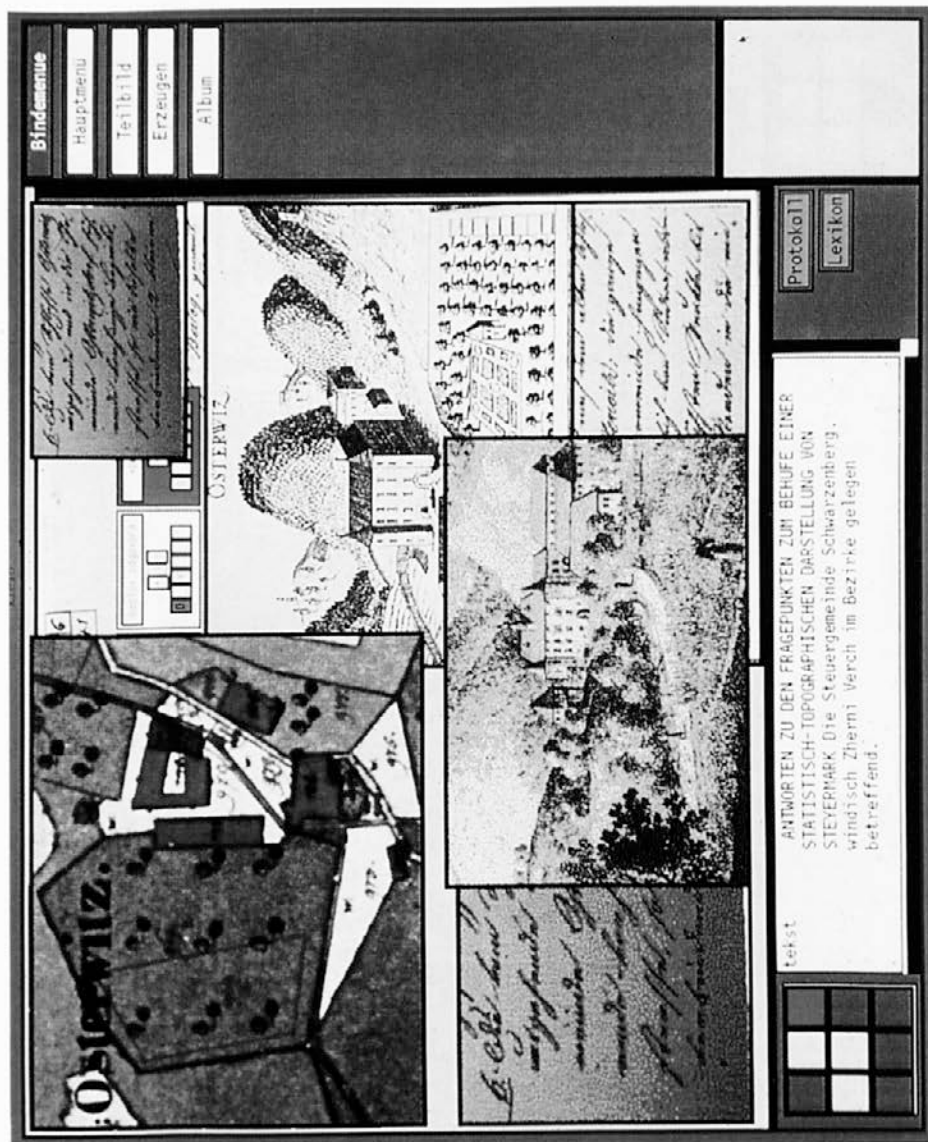
- Inštitut za slovensko narodopisje s pomočjo Zgodovinskega inštituta ›Milka Kosa‹, Geografskega inštituta ›Antona Melika‹ in Umetnostnozgodovinskega inštituta ›Franceta Steleta‹ (znotraj ZRC SAZU),
- Institut für Realienkunde des Mittelalters und der frühen Neuzeit, Avstrijska akademija znanosti, Krems, Avstrija,
- Max-Planck-Institut für Geschichte, Göttingen, Nemčija in
- Institut für Volkskunde, Graz, Avstrija.
- S posojajo strojne in programske opreme, svojih učilnic in z izdelavo posterjev je sodelovalo podjetje Intertrade ITS.

Sodelovanje tujih ustanov pomeni predvsem podporo v programski opremi in izdelavi posameznih aplikacij, pa tudi definiranju podatkovnih zbirk.

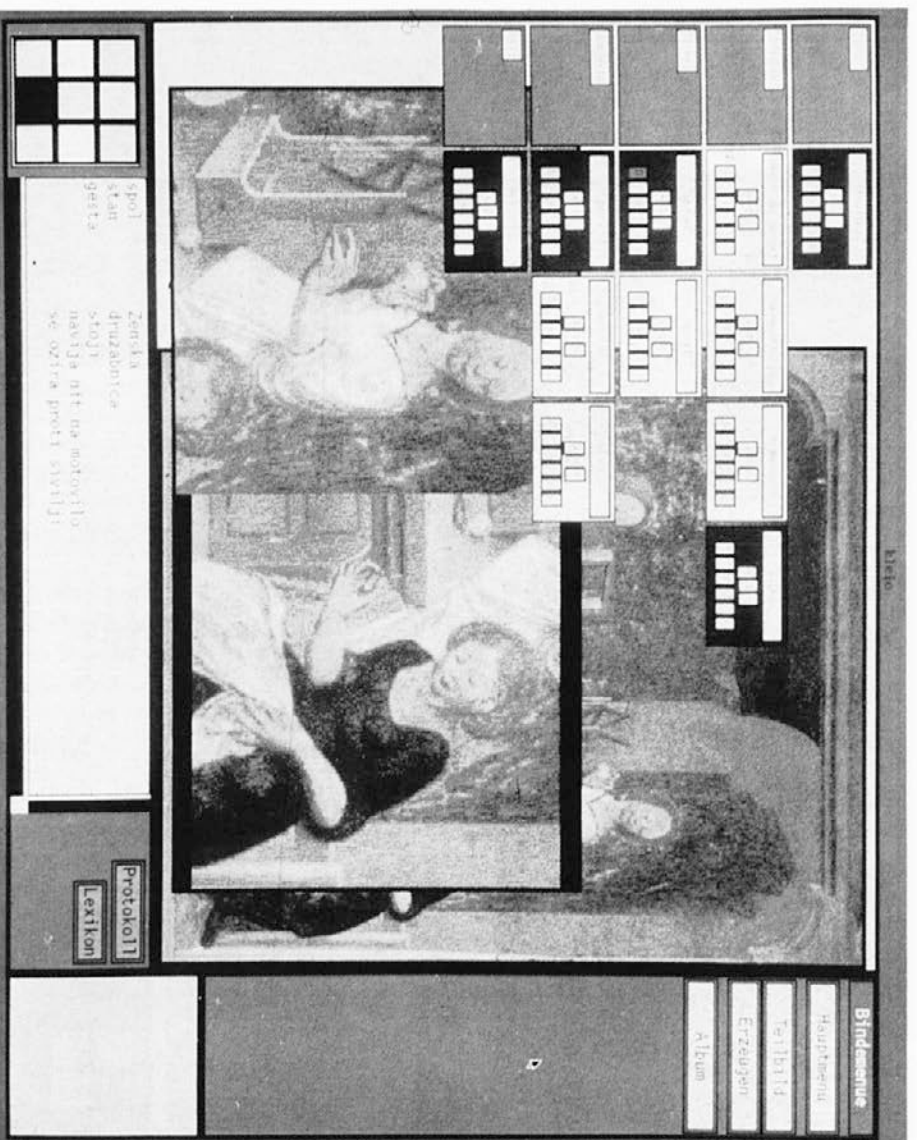
Gre za oblikovanje predvsem homogene in sorazmerno velike podatkovne zbirke, ki naj bi našla pot v hypertext aplikacijo in bi bila na primeren način vključena v mednarodne arhive.

V teku so že pogovori z ustanovami, s pomočjo katerih bi lahko realizirali multi-medialne aplikacije.

S pomočjo neprevedljive sintagme ›das forschende Lernen‹ in ›das lernende Forschen‹ naj omenim naslednji cilj: znotraj oblikovanja sistema je treba vsakemu raziskovalcu omogočiti, da dobi in da posreduje specialna znanja na seminarjih ali tečajih (npr. o podatkovnih zbirkah, kvalitativni ali kvantitativni raziskavi, obdelavi slikovnega gradiva).

Podatkovna zbirka Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848 z digitaliziranimi rokopisi, slikovnim gradivom in katastrskimi mapami (primer: naselje Crni vrh), pripravljena s programom Kleio na strojni opremi IBM RS 6000.

Podakovna zbirka *Svet srednjeveških fresk* (sv. Primož nad Kamnikom), pripravljena s programom Kleio na strojni opremi IBM RS 6000.

```

nomi nome=o;primu=s;anti=sic
pars nome=s;locu=isn,suber,zvezek,str;pars=p,m,nf,na,f
pars nome=p;locu=tip,avtor,vrsta,datum
pars nome=m;locu=ime
pars nome=nf;locu=tekst;pars=i,k,t
pars nome=na;locu=tekst;pars=i,k,t
pars nome=f;locu=stv,tekst;pars=a
pars nome=a;locu=stv,tekst;pars=i,k,t,g,v
pars nome=i;locu=orig,slov,atk
pars nome=k;locu=origmera,mera
pars nome=t;locu=tekst,komentar
pars nome=g;locu=stkarte;pars=b,c
pars nome=b;locu=tekst
pars nome=c;locu=raba
pars nome=v;locu=stvedute
exit nome=o

```

lege nome=o

S\$ GT_44.1/32/1057/11

p\$ C / DR. GEORG GÖTH / steurgemeinde /15.julij 1842

M\$ SCHWARZENBERG, STEURGEMEINDE (SLOV. ČRNI VRH)

NF\$ Von jeder Steurgemeinde wolle angegeben werden:
FRAGEPUNKTE ZUM BEHUF EINES STATISTISCH-TOPOGRAPHISCHEN
DARSTELLUNG VON STEIERMARK.

NA\$ ANTWORTEN ZU DEN FRAGEPUNKTEN ZUM BEHUF EINES
STATISTISCH-TOPOGRAPHISCHEN DARSTELLUNG VON STEYERMARK

Die Steurgemeinde Schwarzenberg, windisch Zherni Verch im
Bezirk gelegen betreffend.

I\$ Zherni Verch/ Črni vrh, naselje pod Črnim vrhom (715 m)
pri Veliki oz. Čemšeniški planini, /AS 110 B1

I\$ Osterwitz /Ojstrica /AS 110 B1

F\$ 1. /Name der Ortschaften, welche in der Steurgemeinde
liegen, wie viele Häuser sind in der Ortschaft beisammen,
wie weit ist die Ortschaft vom Sitze der B[ezirks]
O[brigkeit], und wie weit ist sie von der nächsten
Poststation entfernt? Lage der Ortschaft, ob an einem
Bache oder Flusse, ob an einer Straße, auf einer Anhöhe,
in einer Ebene u.s.w.

A\$ 1. /Diese Gemeinde gränzt im Norden zum Theil an die
Steurgemeinde Praecopp, und dann an die Steurgemeinde
Osterwitzdorf, im Osten an dieselbe Gemeinde und St.
Nicolai, im Süden an die Steurgemeinde St. Leonhard, und
an dem höchsten Punkte des Berges Velka Planina eine kurze
Strecke nach dem Landesgränze zwischen Steyermark und
Krain, und endlich im Westen an die Steurgemeinde Sa
Planino und Lotschitz, nach dem Rande des Berges Kosiza
(Gaißbrücken) und dem Bachel Douski graben, genannt. Sie
begreift die zwey Ortschaften Schwarzenberg, und Lakdorf -
windisch Loke - im sich, deren erstere 6 und letztere 10
beisammen liegende Häuser zählt. Schwarzenberg ist 1 4-8
und Lakdorf 1 3-8 Meilen vom Sitze der Bezirksobrigkeit un
1 3-8 und 1 2-8 Meilen von der Poststation Franz
entfernet. Erstere liegt im Hochgebirge, letztere in der

Ne nazadnje je cilj oblikovanja informacijskega sistema poiskati na konkretnem projektu ustrezen modul za komunikacijo z geografskim informacijskim sistemom in ustvariti referenčni model informacijskega sistema tako znotraj etnologije, zgodovine in umetnostne zgodovine na Slovenskem.

Seznam predstavitev:

- Predstavitev pilotske faze projekta Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848, 8.11.1991 v Mali dvorani ZRC SAZU v Ljubljani;
- na sejni informatike na Slovenskem INFOS '91 od 18.12.-22.12.1991 v Cankarjevem domu v Ljubljani;
- na sejni informatike na Slovenskem INFOS '92, od 24.11.-28.11.1992 v Cankarjevem domu v Ljubljani.
- High-Tech-History-Workshop, Salzburg 24-27.1.1992: posterska predstavitev projekta.
- International Workshop, New Computer-Based Technologies in History Research and Teaching, Užgorod, 11-14.6.1992: referat in posterska predstavitev.

Seznam aktivnosti s podobnimi namerami, kot je naše oblikovanje informacijskega sistema, predstavljenih na 7. mednarodnem kongresu združenja History and Computing v Bologni (29.8.-2.9.1992).

- F. Bocchi, D. Farnedi, M. Ghizzoni, Istituto di Discipline delle Comunicazioni, Università di Bologna, Prototipo di un sistema informativo multimediale per l'analisi urbana.
- U. Eco, D. Barbieri, B. Bassi, G. Blasi & C. Marmo, Istituto di Discipline delle Comunicazioni, Università di Bologna, A project for a multimedia guide to the history of European Civilization.
- Colson, J. & F. HiDES Project, University of Southampton, Charting a way through multimedia: Yugoslavia 1941-45.
- S. Greene, D. Miller, Carnegie Mellon University, Pittsburgh, History Machine.

Navedena in dodatna literatura:

- Becker, P. 1989: Kirchenbücher, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A5, St. Katharinen.
- Boonstra, O., L. Breure, P. Doorn (ur.) 1992(2): Historische Informatiekunde, Hilversum.
- Doorn, P.K. (ur.) 1990: Netherlands Historical Data Archive II, Chronos Historical Archive System: Handbook of a prototype, Amsterdam.
- Doorn, P.K. 1992: Data are sacred, opinion is free: the Netherlands Historical Data Archive v: CAHIER VGI, 5, Data, Computers and the Past, Hilversum, 20-41.
- Engelke, T. Nemitz, J. Trenkler, C. (ur.) 1990: Historische Forschung mit Kleio, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A8, St. Katharinen.
- Fikfak, J. 1992: Die Slowenische Steiermark vor der Märzrevolution 1848, History & Computing, Newsletter 02, 12-14.
- González, P. 1992: Computerisation Project for the «Archivo General de Indias» v: CAHIER VGI, 5, Data, Computers and the Past, Hilversum, 52-67.
- Greenstein, D. (ur.) 1991, Modelling Historical Data: Toward a Standard for Encoding and Exchanging Machine-Readable Texts, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A11, St. Katharinen.
- Homann, K. 1990: StanFEP, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik B6, St. Katharinen.
- Igartua, J.E. 1991(2), The Computer and the Historian's Work, v History and Computing 3,2,1991, 73-83.

- Jaritz, G. 1989: Zwischen Augenblick und Ewigkeit, Einführung in die Alltagsgeschichte des Mittelalters, Wien-Köln.
- Kuret, N. 1985: Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848, Topografski podatki po odgovorih na vprašalnice nadvojvode Janeza (1818) in Georga Götha (1842), Prvi del, 1. snopič, Ljubljana.
- Kuret, N. 1987: Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848, Topografski podatki po odgovorih na vprašalnice nadvojvode Janeza (1818) in Georga Götha (1842), Prvi del, 2. snopič, Ljubljana.
- Kuret, N. 1989: Slovensko Štajersko pred marčno revolucijo 1848, Topografski podatki po odgovorih na vprašalnice nadvojvode Janeza (1818) in Georga Götha (1842), Prvi del, 3. snopič, Ljubljana.
- Mayring, P. 1990: Qualitative Inhaltsanalyse, Grundlagen und Techniken, Weinheim.
- Muhr, T. 1990: ATLAS/ti, Ein prototyp zur Unterstützung der Textinterpretation - Konzepte und Funktionen, Berlin.
- Natek, K. 1992: Emperor Francis' Cadastre and Geographic Information System, History & Computing, Newsletter 02, 15-17.
- Nemitz, J. 1989: Sozialtopographische Quellen, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A3, St. Katharinen.
- Oldervoll, J. (ur.) 1992, Eden or Babylon? On Future Software for Highly Structured Historical Sources, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A13, St. Katharinen.
- Oldervoll, J. 1992: CensSys, Eine Softwareumwelt für die Analyse historischer Daten, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik B9, St. Katharinen.
- Strauss, A. 1991: Grundlagen qualitativer Sozialforschung, Datenanalyse und Theoriebildung in der empirischen soziologischen Forschung, München.
- Tesch, R. 1992(2): Qualitative Research, Analysis Types & Software Tools, New York.
- Thaller, M. 1991(2): Kleio, 3.1.1. Ein Datenbanksystem, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik B1, St. Katharinen.
- Thaller, M. (ur.) 1992: Images and Manuscripts in Historical Computing, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A13, St. Katharinen.
- Werner, T., T. Grotum, 1989: Besitzstandlisten, Halbgraue Reihe zur historischen Informatik A2, St. Katharinen.

Zusammenfassung

Die Gestaltung eines Informationssystems

In der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts entstanden in Slowenien zwei monumentale Werke, zwei grosse Corpora, die uns ein breites, volkskundliches, historisches, geographisches Bild der damaligen Zeit in Slowenien, besonders in der Steiermark, ermöglichen.

1.) Viel Interesse erregte die Breite und Vielfältigkeit des Materials aus dem Steiermärkischen Landesarchiv in Graz, das als Götsche Serie (Topographie) bekannt ist.

2.) Das zweite monumentale Werk ist der Franziszeische Kataster, (s. den Beitrag von Karel Natek)

Die Ergebnisse der Bemühungen des Erzherzogs Johann und seines Sekretärs Dr. Georg Göth wurden in zwei Büchern (1840, 1841), die leider nur den deutschsprachigen Teil enthalten, veröffentlicht. Die Kreise Maribor (Marburg) und Celje (Zilli) wurden darin nicht berücksichtigt. Nach 150 Jahren hat Dr. Niko Kuret eine slowenische Redaktion und Kompilation vorbereitet.

Die Vielfalt und der Umfang des Materials bestimmen zwei Ebenen der inhaltlichen und zeitlichen Konzeption der Gestaltung des Systems:

- a) die Ebene des gesamten Materials (Götsche Serie), an der notwendig sei:
  - die slowenische Kompilation weiter zu führen,
  - die Möglichkeiten einer deutschen kritischen Edition zu überprüfen.
- b) die mehr realisierbare Ebene der Musterorte, die ermöglichen soll:

- eine Mikrostudie, bzw. Monographie des Ortes, bei der alle vorhandene Quellen berücksichtigt werden sollen,
- viele Möglichkeiten für eine reale Hypertextapplikation.

Die Ausgangspunkte des Projektes sind:

a) sog. ›Quellentreue‹ - man sollte die Quellen sprechen lassen. Aus jener Zeit gibt es viele Texte, Kirchenbücher, Katasterkarten, -mappen und -operaten wie auch Veduten und Graphiken.

b) interdisziplinär zu sein:

- Unterschiedliche Quellentypen (textuelle, kartographische und visuelle) verlangen Spezialisten für jede Gattung.
- Die Anwendung des Computers und mit ihm verbundener neuen Text-, Karten- und Bildpräsentationstechniken, die auch methodologische Nachfragen mitbestimmen.

c) internationale und institutionale Verbindungen zu entwickeln:

- Die Quellen ermöglichen auch eine Teilnahme von deutschsprachigen Forschern.

An der Pilotphase teilnehmende Institutionen sind:

- Institut für slovenische Volkskunde in der Assistenz des Institutes für Geschichte, des Institutes für Kunstgeschichte und des Geographischen Institutes in den Rahmen des Wissenschaftsforschungs-Zentrum bei der Slovenischen Akademie der Wissenschaften und Künste in Ljubljana,
- das Max-Planck-Institut für Geschichte in Göttingen,
- und das Institut für Realienkunde in Krems.

d) Die Gestaltung einer überwiegend homogenen und relativ grossen Datenbank, die einen Weg in eine Hypertextapplikation finden und auch in die internationalen Datenbankarchive integrierbar sein sollte.

e) das Referenzmodell des Informationssystems im Bereich der Volkskunde, Geschichte und Kunstgeschichte im slowenischen Raum zu gestalten.